

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 76/2012-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. februára 2012 predbežne prerokoval sťažnosť M. D., P., E. I., D., D. M., Česká republika, K. K. Česká republika, G. P., Česká republika, Z. K., P., a E. V., P., všetkých zastúpených JUDr. I. J., K., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 3 Co 52/2011-421 z 30. novembra 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. D., E. I., D. M., K. K., G. P., Z. K. a E. V. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. januára 2012 doručená sťažnosť M. D., P. (ďalej aj „sťažovateľka v 1. rade“), E. I., D. (ďalej aj „sťažovateľka v 2. rade“), D. M., Česká republika (ďalej aj sťažovateľka v 3. rade“), K. K., Česká republika (ďalej aj „sťažovateľka vo 4. rade“), G. P., Česká republika (ďalej aj „sťažovateľka v 5. rade“), Z. K., P. (ďalej aj „sťažovateľka v 6. rade“), a E. V., P. (ďalej aj

„sťažovateľka v 7. rade“, spoločne všetky aj „sťažovateľky“), zastúpených JUDr. I. J., K., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3 Co 52/2011-421 z 30. novembra 2011 (ďalej aj „namietaný rozsudok“).

Zo sťažnosti a z príloh k nej priložených vyplýva, že Okresný súd Prešov (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 17 C 77/2006-292 z 2. decembra 2009 (v spojení s rozsudkom krajského súdu č. k. 3 Co 41/2010-363 z 22. septembra 2010, pozn.) priznal sťažovateľke v 1. rade vydanie bezdôvodného obohatenia vo forme peňažnej náhrady vo výške 2 769,75 €. Rozsudkom krajského súdu č. k. 3 Co 41/2010-363 z 22. septembra 2010 bol zároveň zrušený rozsudok okresného súdu č. k. 17 C 77/2006-292 z 2. decembra 2009 v ostatnej vyhovujúcej časti (vo vzťahu k vydaniu bezdôvodného obohatenia aj za užívanie pozemku parcely KN č. 3141/131 – zastavané plochy a nádvoria o výmere 22 m², ktorá bola v tom čase vo vlastníctve sťažovateľiek v 1. až 7. rade, pozn.) a vo výroku o trovách konania a v rozsahu zrušenia bola vec vrátená súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Okresný súd po vrátení veci v intenciách záverov krajského súdu ako odvolacieho súdu doplnil dokazovanie a rozsudkom č. k. 17 C 77/2006-386 z 21. februára 2011 zaviazal žalovaného (T., a. s., pozn.) zaplatiť sťažovateľkám spoločne a nerozdielne z titulu vydania bezdôvodného obohatenia sumu 313,56 € so 6 % úrokom z omeškania od 2. februára 2006 z istiny 175,13 € do zaplatenia a 8,5 % úrokom z omeškania od 23. mája 2008 z istiny 138,43 € do zaplatenia a súčasne nahradiť sťažovateľkám trovy konania v sume 7 608,75 €. Okresný súd následne doplnujúcim rozsudkom č. k. 17 C 77/2006-390 z 21. marca 2010 [ďalej len „doplňujúci rozsudok“, (správne má byť uvedené 21. marca 2011, pozn.)] doplnil rozsudok č. k. 17 C 77/2006-386 z 21. februára 2011 tak, že vo zvyšku návrh zamietol.

Krajský súd namietaným rozsudkom potvrdil rozsudok okresného súdu č. k. 17 C 77/2006-292 z 2. decembra 2009 v spojení s doplňujúcim rozsudkom vo výroku o povinnosti žalovaného, sťažovateľkám zaplatil spoločne a nerozdielne 313,56 € s príslušenstvom a zmenil rozsudok vo výroku o trovách konania tak, že žalovaný je povinný zaplatiť sťažovateľke v 1. rade trovy konania v sume 3 238,56 € a sťažovateľkám v 2. až 7. rade trovy konania v sume 313,56 € na účet JUDr. I. J. do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Sťažovateľky v sťažnosti okrem iného uvádzajú:

„V tejto súvislosti odvolací súd poukázal na ust. § 150 ods. 2 O. s. p., podľa ktorého ak sú trovy konania v drobných sporoch neprimerané voči pohľadávke, môže ich súd nepriznať alebo znížiť. Keďže v druhom uplatňovanom nároku predstavovali uplatňované nároky niekoľkonásobne vyššiu sumu ako je suma pohľadávky, ktorá bola žalobkyniam priznaná spoločne a nerozdielne, odvolací súd s poukazom, že ide o drobný spor (§ 200ea O. s. p.) využívajúc § 150 ods. 2 O. s. p. žalobkyniam v 2. - 7. rade znížil náhradu trov konania na sumu rovnajúcu sa výške priznanej pohľadávky, t. j. 313,56 eur. Vychádzajúc z vyššie uvedeného odvolací súd zmenil rozsudok vo výroku o trovách konania tak (§ 220 O. s. p.), že žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni v 1. rade trovy konania v sume 3.238,56 eur a žalobkyniam v 2. - 7. rade v sume 313,56 eur na účet JUDr. I. J. do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Takéto rozhodnutie odvolacieho súdu a jeho zdôvodnenie považujem za arbitrárne, svojvoľné a nemajúce oporu v doterajšej súdnej praxi, a teda z ústavného hľadiska neospravedliteľné.

Žalobkyne sa žalobou domáhali vydania bezdôvodného obohatenia a tejto žalobe bolo vyhovené. Žalobkyne žalobu riadne odôvodnili, doložili znaleckým posudkom č. 66/2009, ako aj znaleckým posudkom č. 10/2008, ktoré oba súdy akceptovali, doložili aj príslušnú dokumentáciu, vrátane geometrického plánu, vypracovaného pánom S. N., listy vlastníctva a ostatné doklady preukazujúce oprávnenosť nároku. To, že pojednávania boli odročované, nebolo teda spôsobené vinou žalobkýň, ale správaním sa právneho zástupcu žalovaného, ktorý spochybňoval všetky listinné dôkazy i samotný uplatnený nárok. Právny zástupca žalovaného požadoval nové zistenia, nové ocenenia bezdôvodného obohatenia, čo

malo za následok veľké množstvo pojednávanií. Tieto pojednávania žalobkyne a ich právny zástupca vždy riadne absolvovali a v každom smere pristupovali aktívne pri uplatňovaní svojho práva. Nie je teda možné akceptovať argumentáciu odvolacieho súdu, že vzhľadom k hodnote sporu sú trovy konania vysoké, ak tieto boli spôsobené výlučne správaním sa žalovaného a jeho právneho zástupcu. Z týchto dôvodov závery Krajského súdu v Prešove v napadnutom rozsudku je nutné považovať za nesprávne a nepreskúmateľné, čo do dôvodov.

Na základe toho tvrdíme, že samotný charakter sporu nie je možné chápať ako okolnosť hodnú osobitného zreteľa, pre ktorú sa nepriznajú trovy konania v plnej výške, aj s poukazom na to, že v obdobných sporoch je bežnou praxou súdov náhradu trov konania úspešnému účastníkovi priznať.

Právo účastníka konania zvoliť si obhajcu je ústavným právom (čl. 47 ods. 2 Ústavy), a preto trovy právneho zastúpenia ako celku nie je možné označiť za neúčelné. Účelnosť trov sa dá stotožniť s nevyhnutnosťou alebo s právnou možnosťou vynaloženia trov spojených s uplatňovaním ústavne zaručeného práva. Účelnosť trov vynaložených na právnu pomoc sa odvodzuje práve z čl. 42 ods. 2 Ústavy a v podstate znamená, že trovy právneho zastúpenia treba považovať v každom prípade za účelne vynaložené trovy. Každý má právo na to, aby aj v hoci jednoduchej, skutkovo a právne menej zložitej veci bol zastúpený advokátom (viď Mazák, J., Šoltýs, L.: Trovy konania v civilnom procese, SAK, 1997, str. 53). Ak teda nám súd nepriznal plnú náhradu trov právneho zastúpenia, a to napriek tomu, že žalobkyne boli v konaní 100 % úspešné, a napriek tomu, že trovy právneho zastúpenia im vznikli v príčinnej súvislosti s tým, že boli nútené brániť svoje záujmy o vydanie bezdôvodného obohatenia voči žalovanému, bola zjavne porušená zásada spravodlivého procesu.

Podľa § 142 ods. 1 OSP...

Podľa § 150 ods. 1 OSP...

Ustanovenie § 150 ods. 1 OSP dáva súdu možnosť nepriznať náhradu trov konania, ak by ich priznanie bolo v rozpore s princípmi spravodlivosti. Súd však nemôže toto ustanovenie aplikovať podľa ľubovôle a svojvoľne. Je nutné zdôrazniť, že použitie tohto ustanovenia je len výnimkou zo všeobecného princípu zodpovednosti za výsledok sporového konania. Oto viac je potrebné dôkladne zdôvodniť, v čom súd vidí okolnosti hodné osobitého zreteľa, ktoré zákon neuvádza ani exemplifikatívne, čo však neznamená, že tým

vytvára priestor na voľnú úvahu súdu. Zákon vyžaduje splnenie minimálne dvoch kumulatívnych podmienok - musia existovať dôvody hodné osobitného zreteľa a musí byť zdôvodnená výnimočnosť okolností konkrétneho prípadu.

Ustanovenie § 150 ods. 2 OSP umožňuje súdu, ak sú trovy konania v drobných sporoch neprimerané voči pohľadávke, môže ich súd nepriznať alebo znížiť.

Ústavný súd sa vo svojom náleze III. ÚS 144/2010 vyslovil, že prax všeobecných súdov je jednotná v názore, že aplikácia ustanovenia § 150 OSP pri rozhodovaní o náhrade trov konania prichádza do úvahy v prípadoch, keď sú naplnené všetky predpoklady na priznanie náhrady trov konania, avšak súd dospeje k záveru, že sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré náhradu trov celkom alebo sčasti neprizná. Musí však ísť o celkom výnimočný prípad, ktorý musí byť v rozhodnutí aj náležité odôvodnený. Výnimočnosť môže spočívať tak v okolnostiach danej veci, ako aj v okolnostiach na strane účastníkov konania. Pri posudzovaní okolností hodných osobitného zreteľa treba prihliadať na osobné, majetkové, zárobkové a iné pomery všetkých účastníkov konania a tiež na okolnosti, ktoré viedli účastníkov k uplatneniu práva na súde a ich postoj v konaní (rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. M Cdo 14/99 z 1. septembra 2000). Účastníkovi, ktorý mal v konaní úspech, nemožno s odvolaním sa na § 150 nepriznať náhradu trov konania len na základe všeobecného záveru hodnotiaceho dopad rozhodovania v určitom druhu nároku. Jeho použitie musí zodpovedať osobitným okolnostiam konkrétneho prípadu a musí mať vždy výnimočný charakter (Zbierka súdnych rozhodnutí a stanovísk - judikát č. R 34/1982). Nepriznanie náhrady trov konania podľa ustanovenia § 150 OSP nemožno odôvodniť len všeobecným záverom hodnotiacim význam rozhodovania o určitom nároku (Zbierka súdnych rozhodnutí a stanovísk - judikát č. R 23/1989).

V danom prípade ani nie je možné aplikovať na daný prípad ustanovenie o drobnom spore, pretože predmet konania, t.j. bezdôvodné obohatenie, ktorého vydania sa žalobkyne svojou žalobou domáhali značne presahuje hodnotu drobného sporu. To, že súd samostatne rozhodol o vyššom nároku a následne rozhodol o nižšom nároku, nie je možné hodnotiť ako drobný spor.

Do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá má základ v platnom

právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav použije ústavne súladne interpretovaná platná a účinná právna norma (IV. ÚS 77/02)

S poukazom na vyššie uvedené máme za to, že Krajský súd v Prešove pri rozhodnutí o nepriznaní náhrady trov konania žalobkyniam nesprávne aplikoval a interpretoval zákon, keď procesnú zodpovednosť za výsledok sporu preniesol zo žalovaného na žalobkyne.

Krajský súd vôbec neprihliadal na skutočnosť, aby úspešný účastník konania len z dôvodu, že si uplatní svoje základné právo na súdnu ochranu, neutrpel majetkovú ujmu v dôsledku platenia trov konania. Ako správne konštatoval vo svojom náleze III. ÚS 144/2010 Ústavný súd, odvolací súd nemôže nepriznať nárok na náhradu trov konania iba na základe všeobecného odôvodnenia. Analogicky je možné aplikovať toto konštatovanie Ústavného súdu na tento prípad, a teda nie je možné, aby súd nárok na náhradu trov úspešnému účastníkovi neprimerane znížil iba na základe všeobecného zdôvodnenia, že výška trov právneho zastúpenia je neprimeraná voči výške pohľadávky. Odvolací súd riadne nezdôvodnil a neobjasnil takýto svoj postup. Preto je potrebné rozsudok Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 3 Co 52/2011-421 považovať za nepreskúmateľný, svojvoľný, účelový a arbitrárny, porušujúci rovnosť účastníkov konania a naše právo na súdnu ochranu. ...

O obdobnom prípade už rozhodoval Ústavný súd SR svojim nálezom č. III. ÚS 192/09-27 zo dňa 2. 9. 2009, kde z titulu nepriznania trov právneho zastúpenia rozhodol, že bolo porušené základné právo sťažovateľa...

Porušenie práva na spravodlivý súdny proces a práva na súdnu ochranu vidíme tiež v postupe súdu, ktorý vôbec nerozhodol o nároku žalobkyne v 1. rade a to o povinnosti zaplatiť úroky z omeškania. Okresný súd Prešov rozsudkom 17 C/77/2006-292 zo dňa 02. 12. 2009 zaviazal žalovaného zaplatiť žalobkyňi v 1. rade 2.784,57 EUR do 3 dní od právoplatnosti rozsudku so 6 % úrokom z omeškania od 2. 2. 2006 do zaplatenia z istiny 1.541,44 EUR a 8,5 % úrokom z omeškania od 23. 8. 2008 z istiny 1.243,13 EUR do zaplatenia a to do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Odvolací súd rozsudkom

3 Co 41/2010-363 zo dňa 22. 9. 2010 potvrdil rozsudok vo výroku o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobkyni v 1. rade 2.769,75 EUR. V ostatnej vyhovujúcej časti a vo výroku o trovách konania zrušil rozsudok a vrátil vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Okresný súd v Prešove sa nezaoberal povinnosťou na zaplatenie úrokov z omeškania a vo svojom rozsudku 17 C/77/2006-386 zo dňa 21. 02. 2011 opomenul rozhodnúť o tejto časti nároku.

Podľa čl. 127 ods. 3 Ústavy SR Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti priznať tomu, koho práva boli podľa ods. 1 porušené primerané finančné zadosťučinenie.

V danej právnej veci, nepriznaním nároku na náhradu trov právneho zastúpenia nám vznikla škoda vo výške 4.056,63 EUR, keďže trovy právneho zastúpenia sme napriek úspechu v konaní museli znášať sami. Opomenutím súdu rozhodnúť o úrokoch z omeškania vznikla sťažovateľke v 1. rade škoda vo výške 674,45 EUR. Táto suma zahŕňa úroky z omeškania tak, ako vyplývajú z Rozsudku Okresného súdu v Prešove, sp. zn. 17 C/77/2006-292 zo dňa 02. 12. 2009. Týmto si preto uplatňujeme finančné zadosťučinenie vo výške 4.056,63 €, čo zodpovedá približne sume nepriznaných trov právneho zastúpenia a zároveň sťažovateľka v 1. rade si uplatňuje finančné zadosťučinenie vo výške 674,45 EUR, čo zodpovedá sume úrokov z omeškania, o ktorých súd opomenul rozhodnúť.“

Na základe uvedeného sťažovateľky žiadajú, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom o nej takto rozhodol:

„Základné práva sťažovateľiek... podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 Ústavy SR, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 3 Co/52/2011-421 zo dňa 30. 11. 2011 porušené boli.

Rozsudok Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 3 Co 52/2011-421 zo dňa 30. 11. 2011 zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Sťažovateľkám... priznáva spoločne a nerozdielne finančné zadosťučinenie v sume 4.056,63 EUR a sťažovateľke v 1. rade priznáva finančné zadosťučinenie v sume 674,45 EUR, ktoré je Krajský súd v Prešove povinný vyplatiť do 1 mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

Krajský súd v Prešove je povinný uhradiť sťažovateľkám trovy právneho zastúpenia vo výške 220,34 EUR na účet právneho zástupcu, JUDr. I. J., advokáta, K. do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo rozhodnutím orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno preto

považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 198/07).

Podľa § 150 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) „Ak sú trov konania v drobných sporoch neprimerané voči pohľadávke, môže ich súd nepriznať alebo znížiť.“.

Rozhodovanie o náhrade trov je nepochybne súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (i podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), podľa názoru ústavného súdu porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05).

Z judikatúry ústavného súdu (IV. ÚS 248/08) vyplýva, že rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi zásadne patrí do právomoci týchto súdov, pri ktorom sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania. Ústavný súd preto iba celkom výnimočne podrobnejšie preskúmava rozhodnutia všeobecných súdov o trovách konania. Problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle.

Predmetom konania pred ústavným súdom sú v danom prípade:

- námietky sťažovateľiek, v zmysle ktorých je namietaný rozsudok krajského súdu „*nepreskúmateľný, svojvoľný, účelový a arbitrárny, porušujúci rovnosť účastníkov konania a... právo na súdnu ochranu*“, z dôvodu, že krajský súd pri rozhodovaní o nepriznaní náhrady trov konania nesprávne aplikoval a interpretoval zákon, keď procesnú zodpovednosť za výsledok sporu preniesol zo žalovaného na sťažovateľky (ďalej len „námietky sťažovateľiek“),

- námietka sťažovateľky v 1. rade, že „porušenie práva na spravodlivý súdny proces a práva na súdnu ochranu vidí v postupe súdu, ktorý vôbec nerozhodol o nároku žalobkyne v 1. rade a to o povinnosti zaplatiť úroky z omeškania. Okresný súd Prešov rozsudkom 17 C/77/2006-292 zo dňa 02. 12. 2009 zaviazal žalovaného zaplatiť žalobkyni v 1. rade 2.784,57 EUR do 3 dní od právoplatnosti rozsudku so 6 % úrokom z omeškania od 2. 2. 2006 do zaplatenia z istiny 1.541,44 EUR a 8,5 % úrokom z omeškania od 23. 8. 2008 z istiny 1.243,13 EUR do zaplatenia a to do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Odvolací súd rozsudkom 3 Co 41/2010-363 zo dňa 22. 9. 2010 potvrdil rozsudok vo výroku o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobkyni v 1. rade 2.769,75 EUR. V ostatnej vyhovujúcej časti a vo výroku o trovách konania zrušil rozsudok a vrátil vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Okresný súd v Prešove sa nezaoberal povinnosťou na zaplatenie úrokov z omeškania a vo svojom rozsudku 17 C/77/2006-386 zo dňa 21. 02. 2011 opomenul rozhodnúť o tejto časti nároku.“ (ďalej len „námietka sťažovateľky v 1. rade“).

Ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 229/07, III. ÚS 315/08) konštatuje, že práva na súdnu ochranu a v jeho rámci náhrady trov súdneho konania sa možno domáhať len spôsobom a v medziach zákona, ktorý upravuje podmienky na jej priznanie (čl. 51 ods. 1 ústavy). Ustanovenie § 150 ods. 2 OSP umožňuje súdu, aby v rámci svojho uváženia v medziach tohto zákonného ustanovenia nepriznal alebo znížil trovy konania, ktoré sú v drobných sporoch neprimerané voči pohľadávke. Pozitívne vymedzený pojem drobného sporu vyplýva z § 200ea ods. 1 OSP, podľa ktorého o takýto spor ide v prípade, ak v jeho priebehu dosiahne predmet konania sumu 500 €. V prípadoch drobných sporov je teda na zvážení súdu, či využije ustanovenie § 150 ods. 2 OSP a účastníkovi konania, ktorý mal vo veci úspech, buď neprizná alebo zníži trovy konania. K tomuto kroku môže všeobecný súd pristúpiť len v prípade, ak uplatnené trovy sú neprimerané vo vzťahu k pohľadávke. Neprimeranosť trov by mala v podstate znamenať, že ich výška prekračuje hodnotu pohľadávky. Na druhej strane posúdenie neprimeranosti trov vo vzťahu k hodnote sporu nie je v zákone explicitne vymedzené, je dané na úvahy súdu, ktoré spolu so závermi na to nadväzujúcimi musia byť vždy odôvodnené a celkom legitímne.

1. K námietke sťažovateľiek

V prvom rade považoval ústavný súd za potrebné zaujať postoj k námietke sťažovateľiek, podľa ktorej krajský súd nesprávne aplikoval § 150 ods. 2 OSP, keďže „nie je možné aplikovať na daný prípad ustanovenie o drobnom spore, pretože predmet konania, t. j. bezdôvodné obohatenie, ktorého vydania sa žalobkyne svojou žalobou domáhali značne presahuje hodnotu drobného sporu. To, že súd samostatne rozhodol o vyššom nároku a následne rozhodol o nižšom nároku, nie je možné hodnotiť ako drobný spor.“.

V namietanom prípade sa sťažovateľky návrhom podaným 21. apríla 2005 a rozšíreným 27. júla 2006, 1. marca 2007 a 26. mája 2008 domáhali vydania bezdôvodného obohatenia, a to „žalobkyňa v 1. rade žiadala žalovaného zaviazať k vyplateniu 88.076,- Sk a ďalej žalobkyne v 1. – 7. rade žiadali žalovaného zaviazať k úhrade spoločne a nerozdielne 9.988,- Sk z titulu neoprávneného užívania nehnuteľnosti KN – C 3141/130 a KN – C 3141/131, nachádzajúce sa v kat. území S., zapísané na LV 2209. Parcela KN – C 3141/131 o výmere 22 m² je v podielovom spoluvlastníctve žalobkýň v 1. až 7. rade a parcela KN – C 3141/130 o výmere 194 m² je vo výlučnom vlastníctve žalobkyne v 1. rade.“.

K tvrdeniu sťažovateľiek o nesprávnej aplikácii „ustanovenia o drobnom spore“ krajským súdom ústavný súd poukazuje na časť namietaného rozsudku, v ktorej krajský súd uviedol:

„Nesprávne ale postupoval prvostupňový súd, ak zaviazal žalovaného zaplatiť žalobkyňiam v 1.-7. rade trovy konania vo výške 7 608,75 Eur. V prvom rade je potrebné si uvedomiť, že predmetom tohto konania boli dva samostatné nároky:

1. žalobkyňa v 1. rade bola úspešná o vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške 2 784,57 Eur za užívanie pozemku parcely KN C 3141/130 vo vlastníctve žalobkyne v 1. rade, ktorú bezdôvodne užíval žalovaný,
2. žalobkyne v 1. – 7. rade boli úspešné v časti o vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške 313,56 Eur s prísl. za užívanie pozemku parcely KN č. 3141/131

v podielovom spoluvlastníctve žalobkýň, ktorú žalovaný užíval bez právneho dôvodu.

Žalobkyňa v I. rade bola v konaní neúspešná len v nepatrnej časti (pokiaľ ide o premlčaný nárok), preto jej patrí k prvému uplatňovanému nároku plná náhrada trov konania postupom podľa ust. § 142 ods. 3 O. s. p. Trovy konania u žalobkyne v 1. rade pozostávajú zo zaplateného súdneho poplatku 183,66 Eur, z odmeny zaplatenej znalcom Ing. V. vo výške 300 Eur a Ing. O. vo výške 200 Eur, tiež z odmeny za identifikáciu sporných parciel zaplatenú p. V. vo výške 119,50 Eur a z trov právneho zastúpenia vo výške 2 435,40 Eur. Trovy právneho zastúpenia žalobkyne v 1. rade predstavujú za 20 úkonov právnej služby á 88,97 Eur (prevzatie a príprava zastúpenia, návrh na vydanie platobného rozkazu, vyjadrenie k odporu zo dňa 30. 05. 2006, rozšírenie žalobného návrhu zo dňa 25. 07. 2006, účasť na pojednávaní dňa 19. 02. 2007, stanovisko k vyjadreniu žalovaného zo dňa 26. 02. 2007, účasť na pojednávaní dňa 21. 05. 2007 a dňa 28. 01. 2008, rozšírenie žalobného návrhu 23. 05. 2008, stanovisko k vyjadreniu žalovaného zo dňa 11. 07. 2008, ohliadka na mieste samom 30.07. 2008, účasť na pojednávaniach v dňoch: 03. 11. 2008, 08. 12. 2008, 21. 01. 2009, 16. 02. 2009, 23. 03. 2009, 20. 04. 2009, 18. 11. 2009; 02. 12. 2009 a písomné vyjadrenie k znaleckému posudku Ing. Š. zo dňa 24. 08. 2009) a z dvoch úkonov právnej služby á 55,51 Eur (vyjadrenie k odvolaniu žalovaného a účasť na odvolacom pojednávaní dňa 22. 09. 2010). K tomu je potrebné prirátat režijný paušál 2 x 4,98 Eur, 2 x 5,44 Eur, 3 x 5,93 Eur, 6 x 6,31 Eur, 7 x 6,95 Eur a 2 x 7,21 Eur a 20 % DPH vo výške 405,98 Eur. Spolu trovy konania u žalobkyne v 1. rade predstavujú výšku 3 238,56 Eur.

Vo vzťahu k druhému uplatnenému nároku, žalobkyne boli síce úspešné o vydanie bezdôvodného obohatenia 313,56 Eur, pričom každá zo žalobkýň v 2. – 7. rade si uplatňovala náhradu trov konania vo výške 699,19 Eur. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na ust. § 150 ods. 2 O. s. p., podľa ktorého, ak sú trovy konania v drobných sporoch neprimerané voči pohľadávke, môže ich súd nepriznať alebo znížiť. Keďže v druhom uplatňovanom nároku predstavovali uplatňované nároky niekoľkonásobne vyššiu sumu ako je suma pohľadávky, ktorá bola žalobkyniam priznaná spoločne a nerozdielne, odvolací súd s poukazom, že ide o drobný spor (§ 200ea O. s. p.), využívajúc ust. § 150 ods. 2 O. s. p. žalobkyniam v 2. - 7. rade znížil náhradu trov konania na sumu rovnajúcu sa výške priznanej pohľadávky. t. j. 313,56 Eur.

Vychádzajúc z vyššie uvedeného odvolací súd preto zmenil rozsudok vo výroku o trovách konania tak (§ 220 O. s. p.), že žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni v 1. rade trovy konania v sume 3 238,56 Eur a žalobkyniam v 2. – 7. rade v sume 313,56 Eur na účet JUDr. I. J. do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku.“

Podľa § 200ea ods. 1 OSP ak v priebehu konania dosiahne predmet konania sumu 500 eur, od toho okamihu ide o drobný spor.

Podľa § 200ea ods. 2 OSP za drobné spory sa nepovažujú veci, ktoré sa týkajú

- a) osobného stavu alebo spôsobilosti na právne úkony,
- b) sociálneho zabezpečenia,
- c) konania o preskúmanie rozhodnutí vydaných v rozhodcovskom konaní,
- d) vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov,
- e) konania o dedičstve,
- f) konania o určenie, zmenu alebo zrušenie vyživovacej povinnosti,
- g) konkurzného konania a reštrukturalizačného konania,
- h) sporov z pracovných vzťahov a obdobných pracovnoprávných vzťahov,
- i) ochrany osobnosti.

Podľa § 200ea ods. 3 OSP ak je predmetom konania iba príslušenstvo pohľadávky, ktorého hodnota neprevyšuje sumu podľa odseku 1, konanie sa považuje za drobný spor.

V súlade s § 29 ods. 6 OSP za drobný spor je potrebné považovať „veci, v ktorých hodnota pohľadávky bez príslušenstva v čase začatia konania neprevyšuje 500 eur“.

Podľa názoru ústavného súdu krajský súd postupoval ústavne konformným spôsobom, keď aplikoval § 150 ods. 2 OSP vo vzťahu k samostatnému nároku sťažovateľiek o vydanie bezdôvodného obohatenia z dôvodu neoprávneného užívania nehnuteľnosti, ktorá bola v podielovom vlastníctve sťažovateľiek. Keďže v danom prípade priznaná výška pohľadávky sťažovateľiek v 2. až 7. rade predstavovala sumu 313,56 €, teda nižšiu ako 500 €, bolo aj podľa názoru ústavného súdu namieste aplikovať ustanovenie § 200ea

v spojení s § 150 ods. 2 OSP a priznať vo vzťahu k druhému nároku náhradu trov konania iba v sume rovnajúcej sa výške priznanej výšky bezdôvodného obohatenia, t. j. v sume 313,56 €.

Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (i práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (III. ÚS 209/04, IV. ÚS 115/03).

Vychádzajúc zo svojej judikatúry ústavný súd po posúdení vzťahu medzi námietkou sťažovateľiek a napadnutým rozsudkom krajského súdu z hľadiska možného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru dospel k záveru, že pri odôvodňovaní svojho právneho záveru sa odvolací súd pridržiaval § 150 ods. 2 OSP, ktoré mu umožňovalo zvoliť daný postup, a teda úspešnému účastníkovi znížiť náhradu trov konania v drobnom spore. Odvolací súd zrozumiteľne uviedol, že využil moderačné právo ustanovené § 150 ods. 2 OSP, keď vyhodnotil, že v danom prípade ide o neprimeranosť požadovanej náhrady trov konania vo vzťahu k hodnote predmetu sporu. Ústavný súd zastáva názor, že z takto koncipovaného odôvodnenia odvolacieho súdu nevyplýva jednostrannosť alebo svojvôľa, ktorá by mohla po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd viesť k tomu, aby vyslovil porušenie práv označených sťažovateľkami.

Ústavný súd v tejto súvislosti zároveň zdôrazňuje, že nemá postavenie opravnej inštancie voči rozhodnutiam všeobecných súdov a ani nenapráva ich skutkové alebo právne výstupy, ak sa zakladajú na konkrétnych faktoch a sú aj dostatočne odôvodnené, o to viac, ak v zmysle všeobecne záväzných právnych predpisov sa v posudzovanom prípade má (môže) rozhodnutie súdu zakladať na voľnej úvahe. V tejto súvislosti treba konštatovať, že tak to bolo aj v prípade sťažovateľiek, keď krajský súd využil moderačné právo zmierniť následky právnych noriem vzťahujúcich sa na náhradu trov konania. S prihliadnutím na odôvodnenosť napadnutého rozhodnutia, ako aj s poukazom na to, že obsahom

základného práva na súdnu ochranu (ako aj práva na spravodlivé súdne konanie) nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (obdobne napr. II. ÚS 218/02, III. ÚS 198/07, II. ÚS 229/07, I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08), ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Ústavný súd konštatuje, že v postupe a rozhodnutí krajského súdu nezistil ani žiadne nedostatky, ktoré by signalizovali porušenie základného práva na rovnosť v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy.

Zásada rovnosti strán v civilnom procese sa prejavuje vytváraním rovnakých procesných podmienok a procesného postavenia subjektov, o ktorých právach a povinnostiach rozhoduje občianskoprávny súd (PL. ÚS 43/95). Ústava v citovanom čl. 47 ods. 3 garantuje rovnosť účastníkov v konaní pred súdom. Rovnosť účastníkov v súdnom konaní ako prirodzený dôsledok rovnosti všetkých občanov bližšie charakterizuje § 18 prvá veta OSP, podľa ktorej účastníci majú v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie. Pod rovnakým postavením účastníkov možno rozumieť iba také procesné postavenie, ktoré zabezpečí spravodlivý proces. Požiadavka spravodlivého procesu obsahuje zásadu zaručujúcu pre každú stranu v procese mať rovnakú možnosť obhajovať svoje záujmy a zároveň vylučujúcu mať možnosť podstatnej výhody voči protistrane (IV. ÚS 211/07, III. ÚS 139/08).

Vychádzajúc z uvedeného nemožno prisvedčiť tvrdeniam sťažovateľiek, že tým, že zo strany krajského súdu došlo k zníženiu nimi uplatnených trov konania, došlo zároveň aj k ich znevýhodneniu oproti účastníkovi konania, ktorý vo veci úspech nemal, a tým aj k porušeniu označeného článku ústavy. V tejto súvislosti je potrebné poukázať na to, že krajský súd rozhodol odvolávajúc sa na relevantné ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu – Občiansky súdny poriadok, pričom svoj právny názor dostatočne a legitímne zdôvodnil. Krajský súd teda rozhodol spôsobom, ktorý zákon predpokladá, preto akékoľvek úvahy o porušení rovnosti niektorého z účastníkov konania pri odôvodnenej aplikácii § 150 ods. 2 OSP sú irelevantné. Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že

aj vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 47 ods. 3 ústavy je táto časť sťažnosti zjavne neopodstatnená, a preto aj v tejto časti sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

2. K námietke sťažovateľky v 1. rade

Ústavný súd sa ďalej zaoberal námietkou sťažovateľky v 1. rade o porušení jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ku ktorému malo dôjsť tým, že „*súd vôbec nerozhodol o nároku žalobkyne v 1. rade a to o povinnosti zaplatiť úroky z omeškania*“. Vo vzťahu k tejto námietke sa v sťažnosti ďalej uvádza, že „*Okresný súd Prešov rozsudkom 17 C/77/2006-292 zo dňa 02. 12. 2009 zaviazal žalovaného zaplatiť žalobkyni v 1. rade 2.784,57 EUR do 3 dní od právoplatnosti rozsudku so 6 % úrokom z omeškania od 2. 2. 2006 do zaplatenia z istiny 1.541,44 EUR a 8,5 % úrokom z omeškania od 23. 8. 2008 z istiny 1.243,13 EUR do zaplatenia a to do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Odvolací súd rozsudkom 3 Co 41/2010-363 zo dňa 22. 9. 2010 potvrdil rozsudok vo výroku o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobkyni v 1. rade 2.769,75 EUR. V ostatnej vyhovujúcej časti a vo výroku o trovách konania zrušil rozsudok a vrátil vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Okresný súd v Prešove sa nezaoberal povinnosťou na zaplatenie úrokov z omeškania a vo svojom rozsudku 17 C/77/2006-386 zo dňa 21. 02. 2011 opomenul rozhodnúť o tejto časti nároku.*“.

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje vo viazanosti petitom, teda tou časťou sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na to môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého označil za porušovateľa svojich práv. Platí to predovšetkým

v situácii, keď je sťažovateľ zastúpený zvoleným advokátom (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05, IV. ÚS 287/2011).

V danom prípade sťažovateľka namieta porušenie svojich práv len postupom krajského súdu v namietanom konaní, ktoré však odôvodňuje tým, že „*Okresný súd v Prešove sa nezaoberal povinnosťou na zaplatenie úrokov z omeškania a vo svojom rozsudku 17 C/77/2006-386 zo dňa 21. 02. 2011 opomenul rozhodnúť o tejto časti nároku*“.

Sťažovateľka v 1. rade mala právo podať proti príslušnej časti rozsudku okresného súdu č. k. 17 C/77/2006-386 z 21. februára 2011 v spojení s doplňujúcim rozsudkom odvolanie, o ktorom by bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd (sťažovateľka v 1. rade túto možnosť nevyužila, odvolanie podal len žalovaný, pozn.). Právomoc krajského súdu v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu rozhodnúť o tejto časti sťažnosti. Ak sťažovateľka v rámci ochrany svojich základných práv a slobôd uplatní až v konaní pred ústavným súdom námietku, ktorú mohla efektívne uplatniť a neuplatnila v konaní pred všeobecnými súdmi, ústavný súd na jej posúdenie nemá právomoc (m. m. III. ÚS 135/03, III. ÚS 201/04, IV. ÚS 266/08).

Z uvedeného dôvodu ústavný súd v tejto časti sťažnosť pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. februára 2012